

Subject Area
Visual Arts

Year: 2022

Vol: 8 Issue: 104

PP: 3971-3984

Arrival

30 September 2022

Published

30 November 2022

Article ID Number

66141

Article Serial Number

34

Doi Number

<http://dx.doi.org/10.26449/sssj.66141>**How to Cite This Article**

Özçelik, A.T., Hatay, Y., Arslan, S., Hatay Uçar, F., Altürk, F. & Hangül, M. (2022). "Çocuklarda Estetik Anlayışın Geliştirilmesinde Görsel Sanatların Yeri" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:104; pp:3971-3974.

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Çocuklarda Estetik Anlayışın Geliştirilmesinde Görsel Sanatların Yeri**The Place Of Visual Arts In The Development Of Aesthetic Understanding In Children**

Ayşe Tuğba Özçelik¹ ID Yusuf Hatay² ID Sevtap Arslan³ ID Filiz Hatay Uçar⁴ ID
Figen Altürk⁵ ID Mirac Hangül⁶ ID

¹⁻²⁻³⁻⁴⁻⁵⁻⁶ MEB, Öğretmen, İzmir, Türkiye

ÖZET

Bu çalışmada çocuklarda estetik anlayışın geliştirilmesinde görsel sanatların yerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2022-2023 eğitim ve öğretim yılı içerisinde İzmir İli Güzelbahçe İlçesinde bulunan ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem ise bu öğrenciler arasından tesadüfi örneklem seçme yolu ile belirlenen seçilen 132, 8. Sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Veriler Spss programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde ortalama (X) frekans (f), yüzde (%), Standart Sapma (Ss), Anova ve T-Testi analizlerinden yararlanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin görsel sanatlar dersini sevdiği, ailelerin görsel sanatlara karşı ilgisiz olduğu ya da sınavlardan kaynaklanan endişelerinden dolayı öğrencileri olumsuz yönde etkilediği, öğrencilerin görsel sanatlar dersinin süresini yetersiz buldukları, öğrencilerin görsel sanatlar dersini bir yetenek olarak algıladıkları, sanatın insanlara dinginlik verdiğini, rahatlatıcı ve psikolojik baskılardan uzaklaştırdığını öğrenciler bilmekte ancak sınav kaygısından dolayı görsel sanatlarla uğraşmaya zaman bulamadıkları, öğrencilerin görsel sanatlar dersinin hayatın hangi alanlarında kullanıldığının farkında olmadıkları, öğrencilerin görsel sanatlar dersinin önemini ve hayattaki yerini yeterince algılayamadıkları, öğrencilerin görsel sanatlar dersini yüksek not alıp ortalamalarını yükseltecekleri bir ders olarak gördükleri, görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin işlerini tutarlı ve duyarlı bir şekilde yaptıklarında öğrencilerin dersi daha çok sevdiği ve benimsediği, öğrencilerin liselere giriş sınavı kaygısından dolayı daha çok sayısal ve sözel dersler ağırlık verdikleri, ailelerin görsel sanatlara karşı duysuz olduğu, kız ve erkek öğrenciler 8. Sınıf seviyesinde görsel sanatlar dersini aynı şekilde algılamadıkları, çok iyi akademik başarı düzeyine sahip öğrencilerin görsel sanatlar dersini karşı diğer akademik başarı gruplarına göre çok ciddiye almadıkları ve öğrencilerin akademik başarısından dolayı ihmal edilen görsel sanatlar dersinin öğrencilerin sanatsal duygularını körelterek, hayattan zevk almalarına engel oldukları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Sanat eğitimi, Estetik

ABSTRACT

It is intended that visuals are not used in the uses of this art education. Scanning model was used in the study. The education of the research takes place in the middle school Güzelbahçe District in İzmir in the 2022-2023 academic year. It consists of 132, 8th grade students related to sample selection. The data were analyzed with Spss program. In the analysis of the data, mean (X) frequency (f), percentage (%), Standard Deviation (Ss), Anova and T-Test analyzes were used.

According to the research, those who benefit from the fact that the review is unrelated to the visual arts in the eyes of their families may aim to be perceived towards the visual arts by considering the perceptions about the visual arts as a goal, when the intended arts are considered unthinkable. and cannot be thought of to predict a purpose that they will not be able to learn to negotiate with the visuals by appearance from the exam to be sure of the use of the estimation, what plans for the review arts education are considered, they cannot perceive so that they can be sure of their purpose and thought, they will be raised with the arts on average, which is not considered high. . Since seeing is liked and used by visual arts students rather than being adopted in some way, the fact that families targeted in high schools from multi-numerical and verbal sessions are insensitive to visual arts, and they have a male view, due to the fact that it is reviewed from the students' point of view, when it is considered in a very well thought-out arts course, Visually opposed to the very good level of the arts education very well thought in education did not receive the arts education to a very large extent compared to academic achievements and experiences from the arts from achievements from academic achievements, predictions for the acquisition of blocked thoughts.

Keywords: Art, Art education, Aesthetics

1. GİRİŞ**1.1. Problem Durumu**

Ortaokul düzeyindeki öğrencilerin görsel sanatlar dersindeki davranış ve tutumları yeteneklerine sağırlaşmalarına sebep olmaktadır. Eğitimciler olarak bizlerin görevi de bu aksaklığı nasıl düzeltebileceğimiz olmalıdır (Francis, 2011).

Sanat öyküleri, okuryazarlık becerilerini geliştirir. Görsel metinler ise durumu sosyal, tarihsel ve parasal bağlamda etkilemek için kullanılabilir (Melo, 2016; Dilmaç, 2014). Çeşitli kültürlerden ortaya çıkan farklı sanat türlerini inceleyerek, ortaokul öğrencilerine düşünmek, bilgi edinmek, ulaşmak istedikleri noktaya gelmek gibi istedikleri bilgiler verilir (Dorn, 2004). Böylece, kendilerine şu soruları sormanın yollarını keşfederler (Özcan, 2018):

- ✓ Bu sanat eserini kim yaptı?
- ✓ Kim için yapıldı?
- ✓ Bana zaten bildiğimi bildiren nedir?
- ✓ Beni dünyadaki yerler ve insanlar hakkında ne eğitiyor? (Card, 2008)

Sosyo kültürel çerçeveye bakıldığında 8.sınıf öğrencilerinin yaş grubu itibariyle, toplumdaki kabul edilmiş psikolojisi ve pre-ergenlik dönemine girmesiyle, ilgi ve odağın görsel sanat eğitiminden uzaklaşması istenilmeyen ikinci problemidir (Özcan, 2018).

Çocuğun gelişimini ebeveynlerine veya velilerine bildirmek bu yaş eğitimi yapan okulların temel özelliklerinden biridir. Bu nedenle değerlendirme, eğitimcinin birincil sorumluluklarından biri olmalıdır (Dorn, 2004). Bu araştırmanın amaçları doğrultusunda, değerlendirmeyi yaklaşık olarak değerlendirme yapmanıza olanak tanıyan kayıtları toplamak için, kullanılan bir yol olarak tanımlıyorum (Özcan, 2018).

Değerlendirmenin, bilginin gelişimini babaya ve anneye bildirmenin bir yöntemi olmasının yanı sıra, değerlendirme, ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin öğrendiklerini ve öğretilen hedefleri ve yetenekleri nasıl kullandıklarını anlamalarına yardımcı olur (Dorn, 2004). Sanat eğitimi ile ilgili değerlendirmeler, ortaokul öğrencilerinin sanat yapıtlarının güçlü yanlarını anlamalarına ve çalışmalarının tercih edilen sonuçlarını elde etmek için gereken iyileştirmeleri yapmalarının bir yolunu anlamalarına yardımcı olur (Dilmaç, 2014). ABD'deki yedi fakülte bölgesi ve Devlet Eğitim Bölümü, sanat öğretmenlerinin öğrenci performansını değerlendirme ve dosyalama konusunda ısrar etse de, ulus veya bölge düzenli olarak herhangi bir üniversite sanat değerlendirme planı sunmamaktadır (Özcan, 2018).

Değerlendirmeler ortaokul öğrencilerine, dersin, hayallerine ne kadar iyi ulaşabildikleri, sanat çalışmaları yöntemlerindeki güçlü ve zayıf yönlerin neler olduğunu ve gelişime nasıl daha yakın çalışabilecekleri konusunda değerli istatistikler sağlarsa faydalı olabilir (Melo, 2016). Gerçekten bu avantajlardan, birinci sınıf yöntemler geliştirmek istiyorum.

1.2. Amaç

Bu çalışmada çocuklarda estetik anlayışın geliştirilmesinde görsel sanatların yerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın alt problemleri

- ✓ Öğrencilerin görsel sanatlar dersi ile ilgili araştırma sorularına verdikleri cevapların ortalamaları nasıldır?
- ✓ Öğrencilerin cinsiyet ve başarı düzeyleri açısından sorulara verdikleri cevaplar açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmanın önemi çocuklarda estetik anlayışın geliştirilmesinde görsel sanatların yeri incelenerek öğrencilerinin görsel sanatlar dersine ilişkin tutumlarını belirlemeye çalışılmıştır. Görsel sanat öğretmenleri için daha güvenilir ve etkili değerlendirme araçlarına yönelik istek ele alınmıştır. Sanat eğitiminde değerlendirmenin tehlikeleri ve nimetleri üzerine literatür gözden geçirilir; sanat öğretmenleri için mevcut olan değerlendirme tekniklerinin çeşitliliği; sanat öğretmenleri arasında kullanılan en yaygın değerlendirme stratejisi olan bir puanlama değerlendirme listesi tasarlanmanın yolu olması da beklenmektedir.

1.1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma örneklem ve uygulanacak ölçek ile sınırlandırılmıştır.

1.1.5. Varsayımlar

- ✓ Araştırma için seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.
- ✓ Araştırmada kullanılan ölçme araçları amaca uygun seçilmiştir.

1.1.6. Tanımlar

Sanat: İnsanın fizyolojik ve psikolojik şekli arasındaki boşluğu dolduran bir olgudur (Mercin, 2009).

Sanat eğitimi: 20. yüzyılın başından bu yana sanat eğitimi kavramı, okulun içinde ve dışında kavramsal ve genel olarak yaratıcı sanatsal okulları tanımlayarak, tüm alanları ve sanat türlerini korur (San, 2010: 17).

Estetik: İnsanın estetik asimilasyonunun temel kavramlarını ve yasalarını inceleyen felsefi bir bilim disiplindir (Eroğlu, 2006: 144).

Yaratıcılık: Yeni yolların da var olabileceği fikrine bakma cesaretine sahip olmak, inovasyonu benimsemek, yaratıcı düşüncenin yeni boyutlarını fark ederek çabalamaya hazır olmak demektir (Öztürk, 2001: 158).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Görsel Sanatlar

Değişkenlerin birçoğu ile yüksek oranda ilişkilendirilebilen ve her birini kayda değer şekilde etkileyen tutumdur (Dilmaç, 2014). Bu bağlamda, öğrencilerin, uygulayıcıların ve öğretmenlerin görsel sanat dersine daha yakın olan ortaokul öğrencilerinin tutumlarına bakmaları ve ortaokul öğrencilerinin değişkenlerini hangi değişkenlerle tutarlı olarak belirlemeleri çok önemlidir (Dorn, 2004). Tutum, birinin bir durum, gerçeklik veya nesne durumuna sahip olmasıdır. Zihinden oluşan, bir kerede gözlenemeyen psikolojik bir durumdur (Aslantaş, 2014; Aydın, 2015).

Tutum temel olarak duygusaldır ve bireyin seçim yapma sürecini etkiler (Yanık, 2010). Tutum, bireyin akademik doyumunu ve derse olan istekliliğini etkileyen temel unsurdur. Görsel sanat zihniyeti, öğrencilerin görsel sanatlar dersi doğrultusundaki düşüncelerinden ibarettir (Francis, 2011). Ortaokul kadrosunun, ortaokul öğrencileri için, görsel sanatlar dersinin ihtisamı içinde zihni genişletmek çok önemlidir (Art, 2009). Çünkü ortaokul öğrencileri bu yaş dönemlerinde resmi prosedürler aşamasındadır. Bu aşamada, öğrenciler çevreye iletişimde benzersiz bir yaklaşım ararlar. Buna ek olarak, görsel sanatlar dersi kişinin iç dünyasını aydınlatmayı, duygu ve zevklerini etkilemeyi ve alışılmış değerlere sahip bir öğrenci yaratmayı amaçlayan bir ders olduğu için (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006) çok önemlidir. Literatür incelendiğinde, görsel sanatlar dersine daha yakın olan ortaokul öğrencilerinin tutumlarını gözlemek için çok sayıda araştırma yapılmıştır (Orhun, 2005, Aslantaş, 2014; Opoku-Asare, Tachie-Menson ve Essel, 2015).

2.2. Ortaöğretim Müfredatı

Ortaokul öğrencilerinin bilgili olduğu kurumların günümüzde farklılaşmasına rağmen öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının farklılaşıp farklılaşmadığının incelenerek, düzenlenecek eğitim programlarının bir araya getirilmesi esastır. Bu bağlamda, bu çalışma ortaokul öğrencilerinin çok sayıda değişken açısından görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarına bir göz atmak amacıyla yapılmıştır (Özcan, 2018). “Ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları, okul türüne ve ihtisamın boyutuna göre değişiyor mu?” Sorusunun cevabı aranmalıdır. Bu güçlük doğrultusunda, aşağıdaki çalışma sorularına çözümler aranmıştır: İncelemeden alınan tanımlayıcı sonuçlar incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir (Dorn, 2004).

2.3. İdeal Görsel Sanatlar Dersi

Gözlemler ortaokul görsel sanatlar dersi yönündeki tutumların yüksek olduğunu belirlemiştir. İncelemelerde öğretmenlerin, öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının olumsuz olduğuna karar verilmiştir. Görsel sanatlar dersine daha yakın olan öğrenci tutumlarının orta aşaması için alınan yer belirleme (Kaplan, Öztürk ve Ferahoğlu, 2015) ve (Opoku-Asare, Tachie-Menson ve Essel'in, 2015) çalışmalarıyla çelişmektedir.

İnceleme sonucunda ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca İmam-Hatip ortaokullarında, Bilim ve Sanat Merkezi ile görsel sanatlar derslerine daha yakın sıradan okula devam eden ortaokul öğrencilerinin tutumlarının da orta düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır (Orhun, 2005, Aslantaş, 2014; Opoku-Asare, Tachie-Menson ve Essel, 2015). Ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının, okul türüne göre önemli ölçüde farklılık göstermediği, ancak sınıf seviyesine göre değiştiği belirlenmiştir. Sınıf seviyesiyle tutarlı olan farkın altıncı sınıf isteminde iyi boyutta olduğu bulunmuştur (Orhun, 2005, Aslantaş, 2014; Opoku-Asare, Tachie-Menson ve Essel, 2015).

2.4. Öğrenci

Gelecekteki araştırmacılar, AFA ve Doğrulamalı Faktör Analizinin (CFA) geliştirilen zihniyet ölçeklerinin yapısını gözlemek için kullanılan ölçeklerin yapısına bakmasına ve geliştirmesine yardımcı olabilirler (Orhun, 2005). Buna ek olarak, görsel sanatlar dersi yönünde zihin kümesi üzerinde etkisi olan başarı, öz-yeterlik ve üst biliş dâhil olmak üzere farklı değişkenlerin elektriği incelenebilir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, uygulayıcılara, bilgili oldukları okul biçimine uygun olarak okullaşma programlarının farklılaştırılması konusunda uyarılabilir (Orhun, 2005).

Aralarında tam boy bir ayırım olmadığı (Ferahoğlu, Tepecik ve Kalyoncu (2014), 8. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutum puanlarının düşük olmasının nedeninin, lise sınavına gireceklerinden dolayı olduğu anlatılmaktadır (Orhun, 2005).

2.5. Ortaokul Düzeyindeki Öğrencilerin Tutumları

İncelemenin bir sonucu olarak, ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğuna karar verilmiştir. Ayrıca imam hatip-ortaokul, Bilim ve Sanat Merkezi ve görsel sanat derslerine yönelik

düzenli eğitime devam eden öğrencilerin tutumlarının da orta düzeyde olduğu keşfedilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarının okul türüne göre önemli ölçüde farklılık göstermediği, ancak sınıf seviyesine göre değiştiği belirlenmiştir. Sınıf seviyesindeki adımdaki ayırım, lise tercihlerinin yapılmasında yaygınlaşmaktadır.

2.6. Görsel Sanat Dersleri

Sanat eğitimi, gelişmiş ülkelerde öğretmen yetiştirmede sanat doygunluğu adına çok önemli bir yere sahiptir. Hem sanat eğitimi öncesi hem de sanat eğitiminin bir noktasında, öğretmenler eğitimini sanatların eğitim bölümlerinin yardımıyla sürdürmektedirler ve istatistik zorluğu çekmektedirler (Francis, 2011). Bu etkinlikler üç temel başlık altında toplanmaktadır: öğretmenle düzenli temas, eğitmen eğitimi ve eğiticiyi bir sanatsal ziyarete hazırlamak. Bu başlıklar altında eğitimle sürekli temas önde gelmektedir. Bu nedenle sanat eğitim programı, ilgili kurulun yardımı ile okula önceden gönderilir ve programda bir dosya istenir (Dorn, 2004). Eğitmen eğitimi kapsamında düzenli eğitim kursları verilmekte, sanat içerisinde atölye çalışmaları düzenlenmekte ve okullar da ziyaret edilmektedir. Son olarak, öğretmeni ziyaret hazırlık güdüsü için, telefonla veri vermek, ödünç vermek hizmetleri sunulmaktadır (Özcan, 2018).

2.7. Ortaokul Düzeyi Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi Müfredatı

Bazı çalışmalar ölçek gelişimi için yapılmış ve ana cinsiyet değişkenleri zihin-düzeyi düzeylerinin incelendiği araştırmalarda ele alınmıştır (Art, 2009). Ancak ülkemiz bu günlerde dört + dört + dört eğitim makinesine geçti ve bu geçişle İmam-Hatip Ortaokulları açıldı. Bu kurumlar diğer okullarla aynı görsel sanatlar müfredatını kullanıyor. Buna ek olarak, üstün zekâlı insanları keşfeden ve yetiştiren Bilim ve Sanat Merkezleri, şu anda önem kazanmış, ancak halen belirli bir koçluk programından yoksun bir kurum olarak işlev görmektedir (Özcan, 2018).

2.8. Global Sanat Dersi

En yeni dünyada uygulanabilecek sanat eğitimi programlarına baktığımızda, resim - iş yolumuzun içeriği gibi değil, çok sayıda teorik konu olduğu görülmektedir (Dilmaç, 2014). Bu teorilerden sanat tutumu olarak, 20. Yüzyılın nihai sektöründe gelişen ve bizi birkaç Avrupa ve Asya ülkesi ile bizi etkileyen Çok Disiplinli Sanat Eğitimi Yöntemi "Disiplin Temelli Sanat Eğitimi" müfredatta yer alıyor gibi görünmektedir. Sanat-Ticaret yolunun pedagojiye karışması olarak tarif edilebilecek bu yöntemin içeriği; sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve yaratıcı uygulamaları içeren bir sanat eğitimi yaklaşımıdır (Dilmaç, 2014). Sanat eğitimi alanının diğer birçok dersle birleştirildiği ve içeriğin, üzerinde bir fikre dönüştüğü proje çalışmaları, her düzeyde okul içinde kültürel bir proje, kültürel bir eğitime bir göz attığımızda okul ve çevresi sosyo kültürel bir olgu olarak büyüyebilir (Card, 2008; Özcan, 2018).

Ortaokul türlerine göre, düzenli eğitim ve Bilim ve Sanat Merkezi ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları orta derece olarak belirlenmiştir (Jonsson, 2007; Dilmaç, 2014). Ölçeğin geliştiği bir bakışta öğrencilerin sanat yönüne yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğuna karar vermiştir. Aynı ölçeği kullanan ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersine yönelik algılarının orta derece olduğu belirlenmiştir (Francis, 2011; Dilmaç, 2014).

2.9. Plastik Sanatlar ve Görsel Sanatlar İlişkisi

Plastik sanat dallarından herhangi birine bakılmaksızın, sanatın severek ve bilgi edinerek yapılması, bireyin yaratıcı becerilerinin gelişmesine olanak sağlamaktadır. (Francis, 2011; Dilmaç, 2014). Bu fikri savunan yayınların, sanatın öneminin ve gerekliliğinin anlaşılmasına ve 4 disiplinin her birinde sanatla güçlü düşüncelerin araştırılmasına büyük katkıda bulunduğu belirtilmektedir (Card, 2008; Özcan, 2018). Ayrıca, çocukların ve gençlerin sanatsal yaratıcılıklarını zenginleştirmek ve büyütmenin tek başına etkili olmadığı, aynı zamanda görsel sanatların çeşitli kültürel ve tarihi ortamlarla ilişkilerini de anlama yeteneklerini şekillendirmek çok önemlidir (Howell, 2011; Özcan, 2018).

Bu bakış Türkiye'nin doğusunda bir ilde yapılan nicel bir araştırmadır. Buna ek olarak, açılımlı bileşen analizinin değiştiği gerçeği içinde kullanılan boyutun orijinal formuna dahil edilmemiş olması, bir bakışa sahip olmanın geçerliliğini azaltır. Bu sınırlamanın üstesinden gelmek için, bu incelemeden önce elde edilen bilgiler üzerinde Keşif Faktörü Analizi (AFA) yapılır ve boyutun 3 faktörün altında toplanabilecek bir yapıya sahip olduğu belirlendi (Orhun, 2005).

2.10. Öğretmenlik

Gelecekteki araştırmacılar, geliştirilen zihniyet ölçeklerinin şeklini incelemek için kullanılan ölçeklerin yapısını incelemek ve genişletmek için AFA ve Doğrulayıcı Faktör Analizi'nin (CFA) yardımcı olabilirler. Ek olarak, çeşitli

değişkenlerin enerjisi, görsel sanat dersine daha yakın olan zihini etkileyen başarı, öz-yeterlik ve üst biliş ile birlikte incelenebilir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, uygulayıcılara eğitim programlarını, eğitim görecekları okul türüne göre farklılaştırmaları tavsiye edilebilir (Özcan, 2018).

3. YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Karasar'a (1999) göre tarama modeli geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu nedenle araştırma modeli olarak tarama modeli seçilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2022-2023 eğitim ve öğretim yılı içerisinde İzmir İli Güzelbahçe İlçesinde bulunan ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır.

Örneklem ise bu öğrenciler arasından tesadüfi örneklem seçme yolu ile belirlenen seçilen 132, 8. Sınıf öğrencisinden oluşmaktadır.

3.3. Veriyi Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan anket formu Esra Kaya'nın 2019 yılında Gazi Üniversitesine yazdığı "Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin ve öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine yönelik görüşleri" adlı tezden alınmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu, uzmanlar ve öğretim elemanlarının görüşleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersine karşı bakış açılarının nedenleri ile ilgili anket formu geliştirilmiştir. Genel bir tanımlamayla anket "insanların yaşam koşullarını, davranışlarını inançlarını veya tutumlarını betimlemeye yönelik bir dizi sorudan oluşan bir araştırma materyali" (Büyüköztürk vd., 2008, s.123) olarak tanımlanan anket uygulaması; evet, hayır, kısmen seçeneklerini içeren likert tipi bir ankettir (Ek:2).

Her iki anket hazırlanırken;

- ✓ Literatür taranmış,
- ✓ Taslak anket formu oluşturulmuş,
- ✓ Ön deneme yapılmış,
- ✓ Ön deneme sonuçlarına göre, gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri 2022-2023 eğitim ve öğretim yılı içerisinde İzmir İli Güzelbahçe İlçesinde bulunan 8. sınıf öğrencilerine anket soruları sorularak toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin Analizinde Ortalama (X) frekans (f), yüzde (%), Standart Sapma (Ss), Geçerlilik ve güvenilirlik için Cronbach's Alpha değerlerine, normallik testi için Shapiro-Wilk ve Skewness – kurtosis değerlerine ve verilerin dağılımı normal dağılımda olduğu için parametrik testlerden Anova ve T-Testi analizleri yapılmıştır.

Tablo 1 Anketin Güvenirlik Testini Gösterir Tablo

Cronbach's Alpha	N of Items
,712	14

Tablo 2 Normallik Testi Shapiro-Wilk

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Ortalama	,069	132	,200*	,991	132	,517

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

Örneklem sayısının 50 ve üzeri olması durumunda Shapiro-Wilk normallik sonuçlarına bakılır. Bu değer (.517) $P > 0.05$ olduğundan verilerin normal dağılımda olduğunu göstermektedir.

Tablo 3 Normallik Testi Skewness ve kurtosis

		Statistic	Std. Error
Ortalama	Mean	3,5438	,04715
	95% Confidence Interval for Mean	Lower Bound	3,4506
		Upper Bound	3,6371
	5% Trimmed Mean	3,5470	
	Median	3,5000	

Variance	,293	
Std. Deviation	,54173	
Range	2,71	
Skewness	-,110	,211
Kurtosis	-,177	,419

Skewness ve kurtosis değerlerinin -1 ve +1 değerleri arasında olduğundan yine normal dağılımda olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2014). Bu durumda ölçek maddelerine verilen cevaplarına ait verilerin geçerli, güvenilir ve normal dağılımda olduğu varsayımı geçerli olduğundan parametrik testler olan t testi ve Anova testleri yapılabilir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Anketin bu bölümünü öğrencilerin görsel sanatlar dersi ile ilgili görüşleri oluşturmaktadır. Ankete 142 öğrenci katılmış ancak hatalı ve eksik olan veriler ayıklanarak 132 öğrencinin görüşleri yansıtılmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrencilerin görsel sanatlar dersi ile ilgili araştırma sorularına verdikleri cevapların ortalamaları nasıldır?

Tablo 4. Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %	Kümülatif %
Valid Kız	67	50,8	50,8	50,8
Erkek	65	49,2	49,2	100,0
Total	132	100,0	100,0	

Tablo 4'te cinsiyet değişkenine göre 67 kız ve 65 erkek öğrencinin katıldığı görülmektedir. Kızların oranı %50,8 erkeklerin oranı %49,2'dir. Bir denge söz konusudur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin başarı düzeyi dağılımları incelenerek Tablo 5 de gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Başarı Durumuna Göre Dağılımı

	f	%	Geçerli %	Kümülatif %
45-54 Geçer	2	1,5	1,5	1,5
55-69 Orta	23	17,4	17,4	18,9
70-84 İyi	49	37,1	37,1	56,1
85-100 Çok İyi	58	43,9	43,9	100,0
Total	132	100,0	100,0	

Tablo 5 'de başarı durumu değişkenine göre not ortalamaları 45-54 (Geçer) olan öğrencilerin oranı %1,5 (2 kişi), 55-69 (Orta) olan öğrencilerin oranı %17,4 (23 kişi), 70-84 (İyi) olan öğrencilerin oranı %37,1 (49 kişi) ve 85-100 (Çok İyi) olan öğrencilerin oranı %43,9 (58 kişi) olduğu görülmektedir. Başarı durumu oldukça iyi olan bir örneklem durumu oluşmuştur. Geçer seviyede olan sadece 2 öğrenci vardır.

Tüm Katılımcıların Ölçek Sorularına Verdiği Cevapların Dağılımını

Tablo 6. Görsel sanatlar dersini seviyorum.

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,5		
Katılmıyorum	6	4,5		
Kararsızım	14	10,6	4,1591	,89809
Katılıyorum	57	43,2		
Kesinlikle Katılıyorum	53	40,2		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin birinci maddesi olan "Görsel sanatlar dersini seviyorum." konusunda öğrencilerin %40,2'si (53 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %43,2'si (57 kişi) Katılıyorum, %10,6'sı (14 kişi) Kararsızım, %4,5'i (6 kişi) Katılmıyorum ve %1,5'i (2 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 4,1591 olurken standart sapma 0,89809 olarak çıkmıştır. Katılımcılar bu maddeye Kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin görsel sanatlar dersini sevdikleri söylenebilir.

Tablo 7. Görsel sanatlar dersinde yaptıklarımı yetiştiremiyorum.

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	17	12,9		
Katılmıyorum	32	24,2		
Kararsızım	18	13,6	3,2727	1,42546
Katılıyorum	28	21,2		
Kesinlikle Katılıyorum	37	28,0		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin ikinci maddesi olan “Görsel sanatlar dersinde yaptıklarımı yetiştiremiyorum” konusunda öğrencilerin %28’i (37 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %21,2’si (28 kişi) Katılıyorum, %13,6’sı (18 kişi) Kararsızım, %24,2’si (32 kişi) Katılmıyorum ve %12,9’u (17 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 3,2727 olurken standart sapma 1,42546 olarak çıkmıştır. Katılımcılar bu maddeye katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin görsel sanatlar dersinde konuları yetiştirme yetiştirememe konusunda birbirine yakın cevaplar vermişlerdir. Bu maddeye verilen cevaplara göre incelendiğinde durumun öğrencilerin ilgi ve becerileriyle ilgili olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Görsel sanatlar dersi dışındaki sayısal ve sözel dersleri daha önemli görüyorum.

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	3	2,3		
Katılmıyorum	19	14,4		
Kararsızım	20	15,2		
Katılıyorum	44	33,3	3,8409	1,12453
Kesinlikle Katılıyorum	46	34,8		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin üçüncü maddesi olan “Görsel sanatlar dersi dışındaki sayısal ve sözel dersleri daha önemli görüyorum.” konusunda öğrencilerin %34’i (46 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %33,3’ü (44 kişi) Katılıyorum, %15,2’si (20 kişi) Kararsızım, %14,4’ü (19 kişi) Katılmıyorum ve %2,3’ü (3 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 3,8409 olurken standart sapma 1,12453 olarak çıkmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu bu maddeye Kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum seviyesinde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin görsel sanatlar dersi dışındaki sayısal ve sözel dersleri daha çok önemsedikleri görülmektedir. Bu durumun öğrencilerin sınava hazırlanıyor olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Sınav odaklı bir eğitim görsel sanatlar dersini öğrencilerin gözünde önemsizleştirdiği görülmektedir.

Tablo 9. Görsel sanatlar dersi bir yetenek dersidir.

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	6	4,5		
Katılmıyorum	10	7,6		
Kararsızım	15	11,4		
Katılıyorum	35	26,5	4,0985	1,15157
Kesinlikle Katılıyorum	66	50,0		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin dördüncü maddesi olan “Görsel sanatlar dersi bir yetenek dersidir.” konusunda öğrencilerin %50’si (66 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %26,5’i (35 kişi) Katılıyorum, %11,4’ü (15 kişi) Kararsızım, %7,6’sı (10 kişi) Katılmıyorum ve %4,5’i (6 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 4,0985 olurken standart sapma 1,15157 olarak çıkmıştır. Katılımcıların yarısı bu maddeye Kesinlikle katılıyorum seviyesinde görüş belirtmişlerdir Öğrencilerin görsel sanatlar dersinin bir yetenek dersi olduğu konusunda büyük bir oranla hemfikir olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Görsel sanatlar dersi rahatlatan bir derstir.

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	4	3,0		
Katılmıyorum	9	6,8		
Kararsızım	19	14,4		
Katılıyorum	34	25,8	4,1288	1,08709
Kesinlikle Katılıyorum	66	50,0		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin dördüncü maddesi olan “Görsel sanatlar dersi rahatlatan bir derstir.” konusunda öğrencilerin %50’si (66 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %25,8’i (34 kişi) Katılıyorum, %14,4’ü (19 kişi) Kararsızım, %6,8’i (9 kişi) Katılmıyorum ve %3’ü (4 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 4,1288 olurken standart sapma 1,08709 olarak çıkmıştır. Katılımcıların yarısı bu maddeye Kesinlikle katılıyorum seviyesinde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin görsel sanatlar dersinin rahatlatan bir ders olduğu konusunda büyük bir oranla hemfikir olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Görsel sanatlar dersinde öğrendiklerimi hayatım boyunca birçok yerde uygulayabilirim.

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	6	4,5		
Katılmıyorum	21	15,9		
Kararsızım	39	29,5	3,4470	1,11420
Katılıyorum	40	30,3		
Kesinlikle Katılıyorum	26	19,7		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin dördüncü maddesi olan “Görsel sanatlar dersinde öğrendiklerimi hayatım boyunca birçok yerde uygulayabilirim.” konusunda öğrencilerin %19,7’si (26 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %30,3’ü (40 kişi) Katılıyorum, %29,5’i (39 kişi) Kararsızım, %15,9’u (21 kişi) Katılmıyorum ve %4,5’i (6 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 3,4470 olurken standart sapma 1,11420 olarak çıkmıştır. Katılımcıların yarısı bu maddeye Kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Kararsız kalan öğrencilerin oranı da (%29,5) oldukça yüksek çıkmıştır. Kararsız kalan ve katılmayan öğrencilerin görsel sanatlar dersinin hayatının hangi alanlarında kullanılacağı ile ilgili yeterli bir bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir.

Tablo 12. Görsel sanatlar dersinden düşük not almam motivasyonumu düşürüyor.

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	9	6,8		
Katılmıyorum	15	11,4		
Kararsızım	15	11,4	3,8030	1,22592
Katılıyorum	47	35,6		
Kesinlikle Katılıyorum	46	34,8		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin dördüncü maddesi olan “Görsel sanatlar dersinden düşük not almam motivasyonumu düşürüyor” konusunda öğrencilerin %34,8’i (46 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %35,6’sı (47 kişi) Katılıyorum, %11,4’ü (15 kişi) Kararsızım, %11,4’ü (15 kişi) Katılmıyorum ve %6,8’i (9 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 3,8030 olurken standart sapma 1,22592 olarak çıkmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu bu maddeye Kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum seviyesinde görüş belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin sınava hazırlanmasının verdiği endişeden dolayı not korkusu yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 13. Sınıfın kalabalık oluşu gürültü, ses resim yapmamda motivasyonumu düşürüyor.

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	17	12,9		
Katılmıyorum	32	24,2		
Kararsızım	18	13,6	3,2727	1,42546
Katılıyorum	28	21,2		
Kesinlikle Katılıyorum	37	28,0		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin dördüncü maddesi olan “Sınıfın kalabalık oluşu gürültü, ses resim yapmamda motivasyonumu düşürüyor.” konusunda öğrencilerin %28’i (37 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %21,2’si (28 kişi) Katılıyorum, %13,6’sı (18 kişi) Kararsızım, %24,2 (32 kişi) Katılmıyorum ve %12,9 (17 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 3,2727 olurken standart sapma 1,42546 olarak çıkmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu bu maddeye Kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum seviyesinde görüş belirtmişlerdir. Kararsız kalan ve katılmayan ve kesinlikle katılmayan öğrencilerin oranı oldukça yüksektir. Öğrencilerin rahatsızlıkları kişisel özelliklere göre değerlendirildiğinde farklılıkların olması kaçınılmazdır. Bu nedenle bu durum öğrencilerin kişisel özelliklerinden kaynaklanıyor denebilir.

Tablo 14. Görsel sanatlar dersinde genellikle lise giriş sınavlarına yönelik sayısal ve sözel dersler işleniyor test çözülüyor.

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	53	40,2		
Katılmıyorum	35	26,5		
Kararsızım	22	16,7	2,1667	1,24892
Katılıyorum	13	9,8		
Kesinlikle Katılıyorum	9	6,8		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin dördüncü maddesi olan “Görsel sanatlar dersinde genellikle lise giriş sınavlarına yönelik sayısal ve sözel dersler işleniyor test çözülüyor.” konusunda öğrencilerin %6,8’i (9 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %9,8’si (13 kişi) Katılıyorum, %16,7’si (18 kişi) Kararsızım, %26,5’i (35 kişi) Katılmıyorum ve

%40,2'si (53 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 2,1667 olurken standart sapma 1,24892 olarak çıkmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu bu maddeye Kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum seviyesinde görüş belirtmişlerdir. Öğrenciler görsel sanatlar dersinde genellikle görsel sanatlar dersinin işlendiğini belirtmektedir. Bu durum görsel sanatlar öğretmenlerinin derslerine olan bağlılığı şeklinde açıklanabilir.

Tablo 15. Görsel sanatlar öğretmeninin katı tutumu derse karşı motivasyonumu etkiliyor.

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	29	22,0		
Katılmıyorum	34	25,8		
Kararsızım	27	20,5	2,7500	1,33865
Katılıyorum	25	18,9		
Kesinlikle Katılıyorum	17	12,9		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin dördüncü maddesi olan “Görsel sanatlar öğretmeninin katı tutumu derse karşı motivasyonumu etkiliyor.” konusunda öğrencilerin %12,9'u (17 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %18,9'u (25kişi) Katılıyorum, %20,5'i (27 kişi) Kararsızım, %25,8'i (34 kişi) Katılmıyorum ve %22'si (29 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 2,7500 olurken standart sapma 1,33865 olarak çıkmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu bu maddeye Kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum seviyesinde görüş belirtmişlerdir. Öğrenciler görsel sanatlar dersinde genellikle görsel sanatlar öğretmenlerinin derslerinin işlenmesi konusunda katı tutum sergilediklerini göstermektedir. Öğrenciler bir önceki soruyu doğrular nitelikte cevaplar vermişlerdir.

Tablo 16. Öğretmen görsel sanatlar dersini zevkli işlediği için dersi seviyorum.

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,5		
Katılmıyorum	8	6,1		
Kararsızım	14	10,6	4,1288	,93617
Katılıyorum	55	41,7		
Kesinlikle Katılıyorum	53	40,2		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin dördüncü maddesi olan “Öğretmen görsel sanatlar dersini zevkli işlediği için dersi seviyorum.” konusunda öğrencilerin %40,2'si (53 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %41,7'si (55 kişi) Katılıyorum, %10,6'sı (14 kişi) Kararsızım, %6,1'i (8 kişi) Katılmıyorum ve %1,5'i (2 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 4,1288 olurken standart sapma ,93617 olarak çıkmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu bu maddeye Kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum seviyesinde görüş belirtmişlerdir. Öğrenciler görsel sanatlar dersini sevdiği ve öğretmenlerle iyi ilişkiler içinde oldukları söylenebilir. Bir önceki iki soru ile ilişki kurulduğunda, öğretmenlerin tutarlı davranması öğrencilerin sevgisini kazanmalarına sebep olmuştur.

Tablo 17. Ailem görsel sanatlar dersinden çok sayısal ve sözel derslerle ilgilenmemi istiyor.

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,5		
Katılmıyorum	8	6,1		
Kararsızım	14	10,6	4,1288	,93617
Katılıyorum	55	41,7		
Kesinlikle Katılıyorum	53	40,2		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin dördüncü maddesi olan “Ailem görsel sanatlar dersinden çok sayısal ve sözel derslerle ilgilenmemi istiyor.” konusunda öğrencilerin %40,2'si (53 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %41,7'si (55 kişi) Katılıyorum, %10,6'sı (14 kişi) Kararsızım, %6,1'i (8 kişi) Katılmıyorum ve %1,5'i (2 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 4,1288 olurken standart sapma ,93617 olarak çıkmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu bu maddeye Kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum seviyesinde görüş belirtmişlerdir. Öğrenci aileleri sınav kaygısı yüzünden öğrenciler üstünde bir baskı kurdukları söylenebilir. Görsel sanatlar dersinin sıva etki etmemesi bu derse ilgi duyan öğrencilerin aileleri tarafından oluşturulan baskı ile ortadan kaldırıldığı söylenebilir. Öğrencilerin dersi sevmeleri ile buradaki durum bunu açıklamaktadır (tablo16).

Tablo 18. Evinizde kültür sanat programları izlenir mi?

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	12	9,1		
Katılmıyorum	23	17,4	3,4318	1,26124
Kararsızım	22	16,7		

Katılıyorum	46	34,8	
Kesinlikle Katılıyorum	29	22,0	
Toplam	132	100,0	100,0

Araştırmada kullanılan anketin dördüncü maddesi olan “Evinizde kültür sanat programları izlenir mi?” konusunda öğrencilerin %22’si (29 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %34,8’i (46 kişi) Katılıyorum, %16,7’si (22 kişi) Kararsızım, %17,4’ü (23 kişi) Katılmıyorum ve %9,1’i (12 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 3,4318 olurken standart sapma ,93617 olarak çıkmıştır. Katılımcıların bu maddeye katılıyorum seviyesinde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin yarıdan fazlasının evinde kültür sanat programlarının izlendiği görülmektedir.

Tablo 19. Evinizde kültür sanat kitapları dergileri okunur mu?

	f	%	\bar{X}	Ss
Kesinlikle Katılmıyorum	15	11,4		
Katılmıyorum	35	26,5		
Kararsızım	34	25,8		
Katılıyorum	33	25,0	2,9848	1,19787
Kesinlikle Katılıyorum	15	11,4		
Toplam	132	100,0		

Araştırmada kullanılan anketin dördüncü maddesi olan “Evinizde kültür sanat kitapları dergileri okunur mu?” konusunda öğrencilerin %11,4’ü (15 kişi) Kesinlikle Katılıyorum, %25’i (33 kişi) Katılıyorum, %25,8’i (34 kişi) Kararsızım, %26,5’i (35 kişi) Katılmıyorum ve %11,4’ü (15 kişi) Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma incelendiğinde ise aritmetik ortalama 2,9848 olurken standart sapma 1,19787 olarak çıkmıştır. Katılımcıların bu maddeye katılmıyorum seviyesinde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (84 kişi) evinde kültür sanat dergi ve kitaplarının bulunmadığı görülmektedir. Bu konuda ailelerde kültür ve sanata karşı bir ilgisizlik olduğu söylenebilir.

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin cinsiyet ve başarı düzeyleri açısından sorulara verdikleri cevaplar açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 20. t-testi Sonuçları Tablosu

		f	\bar{X}	ss	t	df	p
Cinsiyet	Kız	67	3,5629	,54633	,409	130	,683
	Erkek	65	3,5242	,54050			

Tablo 20’ye göre kız ve erkek algıları arasında anlamlı bir fark yoktur ($t_{409} = 0,683$, $p > 0,05$). Ortalamalara bakıldığında erkek ortalamaları ($\bar{X} = 3,5242$) ile Kız ($\bar{X} = 3,5629$) ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Kız ve erkeklerin anket ifadelerini aynı şekilde algıladıkları sonucuna varılabilir. Sorulara verdikleri cevaplar birbirine oldukça yakındır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin başarı durumu değişkeni Anova Testi Sonuçları incelenerek Tablo-21’de gösterilmiştir.

Tablo 21. ANOVA Başarı Durumu

	Derece	n	\bar{X}	Ss	F	p
Ortaokul 8. sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine yönelik görüşleri	45-54 Geçer	2	4,2857	,30305		
	55-69 Orta	23	3,7267	,48952		
	70-84 İyi	49	3,6633	,51280	6,183	,001
	85-100 Çok İyi	58	3,3448	,52304		
	Toplam	132	3,5438	,54173		

Tablo 22. Post Hoc Tests (Tukey Testi)

(I) Başarı Durumu	(J) Başarı Durumu	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
45-54 Geçer	55-69 Orta	,55901	,37759	,452
	70-84 İyi	,62245	,36949	,336
	85-100 Çok İyi	,94089	,36837	,057
	55-69 Orta	-,55901	,37759	,452
55-69 Orta	70-84 İyi	,06344	,12946	,961
	85-100 Çok İyi	,38188*	,12621	,016
	70-84 İyi	-,62245	,36949	,336
70-84 İyi	55-69 Orta	-,06344	,12946	,961
	85-100 Çok İyi	,31844*	,09938	,009
	85-100 Çok İyi	-,94089	,36837	,057
85-100 Çok İyi	45-54 Geçer	-,94089	,36837	,057
	55-69 Orta	-,38188*	,12621	,016
	70-84 İyi	-,31844*	,09938	,009

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

Tablo 10'a göre Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin ve öğretmenlerinin görsel sanatlar dersine yönelik görüşleri anketi öğrencilerin başarı durumu değişkenine göre Anova testi yapılmıştır. Analiz sonunda $p=0,001$ çıkmış ve ($p<0,05$) olduğundan başarı durumu değişkeni grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır (Tablo 21). Anlamlılığın nereden kaynaklandığı ile ilgili yapılan Tukey testinde (Tablo 22) 55-69 Orta ($p=0,016$) ve 70-84 ($p=0,009$) İyi not ortalamalarına sahip öğrenciler ile 85-100 Çok İyi not ortalamalarına sahip öğrenciler arasında anlamlı bir fark olduğu, farklılığın sebebi liselere giriş sınavını 85-100 Çok İyi not ortalamalarına sahip öğrencilerin daha çok önemsemesinden kaynaklandığı söylenebilir. Geçer ($p=0,057$), Orta ($p=0,452$) ve İyi ($p=0,961$) düzeydeki öğrenciler arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir ($p>0,005$). Farklılığı yaratan Çok iyi düzeydeki öğrenciler olduğu görülmektedir. Geçer not ortalamasına sahip öğrencilerin diğer gruplarla bir fark oluşturmamasının sebebi bütün derslere karşı bir ilgisizlikten kaynaklanıyor olabilir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

“Çocuklarda estetik anlayışın geliştirilmesinde görsel sanatların yeri adlı araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğrenciler görsel sanatlar dersini sevmektedir ve ailelerin görsel sanatlara karşı ilgisizliği ya da sınavlardan kaynaklanan endişelerinden dolayı öğrencileri olumsuz yönde etkilemektedir. Bu da öğrencilerde estetik duygudan yoksun bir yaşam sürdürme eğilimini arttırmaktadır.

Öğrenciler görsel sanatlar dersinin süresini yetersiz bulmaktadır. Ders sürelerinin arttırılması öğrencilerin bu derse karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlayacaktır.

Öğrencilerin görsel sanatlar dersini bir yetenek olarak algılaması görsel sanatlar dersine karşı bir ön yargı geliştirmelerine neden olmaktadır. Bu yargının kırılması için görsel sanatlar öğretmenlerinin öğrencilere gerekli desteği vererek bu yeteneği kazanma isteklerini uyandırmalıdır. Görsel sanatların öğrenilebileceği algısı yaratılmalıdır.

Sanatın insanlara dinginlik verdiğini, rahatlattığını ve psikolojik baskılardan uzaklaştırdığını öğrenciler bilmekte ancak sınav kaygısından dolayı görsel sanatlarla uğraşmaya zaman bulamadıkları görülmektedir. Okul yöneticileri ve öğretmenler öğrencilere bu fırsatı yaratma konusunda çalışmalar yapmalıdırlar.

Öğrenciler görsel sanatlar dersinin hayatın hangi alanlarında kullanıldığını farkında değiller. Öğrenciler görsel sanatlar dersinin önemini ve hayattaki yerini yeterince algılayamamışlardır. Ancak yetenek ve rahatlık verdiği konusunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun katıldığı görülmektedir.

Öğrenciler görsel sanatlar dersini yüksek not alıp ortalamalarını yükseltecekleri bir ders olarak görmekteler. Bu nedenle bu ders ile ilgili düşük not almaları onları hayal kırıklığına uğratmaktadır. Motivasyonlarını düşürmektedir.

Görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin işlerini tutarlı ve duyarlı bir şekilde yaptıklarında öğrencilerin dersi daha çok sevdiği ve benimsediği görülmüştür. Öğretmenler öğrencilere rol model olarak bu sevgiyi kazanmaları sağlanmıştır.

Öğrenciler liselere giriş sınavı kaygısından dolayı daha çok sayısal ve sözel dersler ağırlık vermektedir. Görsel sanatlar dersini ihmal etmekte ve bu konuda duyarsızlaşmaktadır.

Aileler görsel sanatlara karşı duyarsızdır. Bu duyarsızlık belli alanlarda öğrencilere de yansımaktadır. Gelecek ve sınav kaygısı onları bu tutuma itmektir. Öğrenciler olumsuz etkilenmektedir.

Kız ve erkek öğrenciler 8. Sınıf seviyesinde görsel sanatlar dersini aynı şekilde algılamaktadırlar. Oysa alan yazında farklı sınıf seviyelerinde yapılan çalışmalarda genellikle anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu durum 8. Sınıf öğrencilerinin liselere giriş sınavından kaynaklanmaktadır.

Çok iyi akademik başarı düzeyine sahip öğrenciler görsel sanatlar dersine karşı diğer akademik başarı gruplarına göre farklılık göstermektedirler. Bu durum öğrencilerin sınavları daha çok ciddiye almalarından kaynaklanmaktadır. Diğer akademik gruplar arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Öğrencilerin akademik başarısından dolayı ihmal edilen görsel sanatlar dersi öğrencilerin sanatsal duygularını köreltmekte ve hayattan zevk almalarına engel olmaktadır. Bu da toplumun geleceği için çok büyük bir tehlikedir. Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi; “Sanatsız kalmış bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.” Geleceğimize sanat ile yatırım yapmamız gerekir.

Genel olarak anket katılımcılarının çok büyük oranı sorulara katılıyorum seviyesinde katıldıkları görülmektedir. Bu da verilen cevapların olumlu yönde olduğunun bir işaretidir. Seçeneklere verilen cevapların standart sapması ile ortalamaları arasında bir tutarlılık olduğu görülmektedir.

Anketin 1. Maddesine verilen cevaplarda öğrencilerin genel olarak görsel sanatlar dersini sevdiğileri ortaya çıkmıştır. Orhun (2005) yaptığı Resim-iş dersine ilişkin tutumların ölçülmesi ve Yiğitel (2009)'in "Ergenlik Dönemindeki Çocukların (12-13 Yaş) Duygu ve Düşüncelerini İfade Etmede Görsel Sanatlar Dersinin Önemi" adlı çalışmalarında benzer sonuçlar bulmuştur. Bu iki çalışma arasında bu alanda benzerlik vardır. Öğrencileri bu dersten uzaklaştıran ebeveynlerinin liselere giriş sınavına yönelik kaygılarından kaynaklanmaktadır. Öğrenciler bu konuda özgür değillerdir. Yine anketin 3. Maddesine verdikleri cevap göz önüne alındığında öğrencilerin yine sınav kaygısı nedeniyle sayısal ve sözel dersleri daha çok önemsedikleri görülmektedir.

2. Maddede belirtilen "Görsel sanatlar dersinde yaptıklarımı yetiştiremiyorum" önermesine verdikleri cevaplarda ders süresinin kısalığı ile ilgili öğrencilerin çoğunun endişe taşıdığı görülmektedir. Orhun (2005) yaptığı resim-iş dersine ilişkin tutumların ölçülmesi adlı çalışmasında resim derslerine verilen zamanın yetersiz olduğu öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Bu çalışma bu yönü ile Orhun'un (2005) yaptığı çalışma ile paralellik göstermektedir.

Anketin 4. Maddesine verdikleri cevapta öğrencilerin büyük çoğunluğu görsel sanatlar dersinin bir yetenek dersi olduğunu belirtmektedirler. Bu durum öğrencilerin koşulsuz bir kabul gösterdiği ve bu nedenle görsel sanatlar ile kendileri arasında bir mesafe koyduğu anlamını içermektedir. Buna benzer bir çalışmayı Bayram'ın 1993 yapmış ve aynı sonuçları bulmuştur. Yine Özsoy (2003) yaptığı çalışmada "öğrenciler sanat derslerinin sadece yetenekli olanlar için gerekli dersler olarak düzenlendiği inancına kapıldığını" belirterek öğrencilerin bu çalışmada verdiği cevapları destekler niteliktedir.

Yine 5. Madde de görsel sanatlar dersinin rahatlatan bir ders olduğunu çok yüksek oranda belirtmektedirler. Öztürk, Peker ve Gökdaş'ın (2017) ve Egin (2019) yaptıkları çalışmada da aynı sonucu bulmuşlardır. Çalışmalar ile bu çalışma arasında bir görüş birliği olduğu ve öğrencilerin bu dersin kazandırdığı duygusal kazanımın da farkında oldukları görülmektedir.

Ancak anketin 6. Maddesinde görsel sanatlar dersinde öğrendiklerini hayatı boyunca bir yerde öğrencilerin yarıya yakını kullanamayacağını belirtmektedirler. Özsoy (2003) yaptığı çalışmada halkın sanata yönelik ön yargıları olduğunu belirtmektedir. Çalışmada elde edilen sonuç da bu önyargılar ile ilgilidir. Bu ön yargılar gündelik hayata da yansımaktadır. Öğrenciler görsel sanatlar dersinin önemini ve hayattaki yerini yeterince algılayamamışlardır. Ancak yetenek ve rahatlık verdiği konusunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun katıldığı görülmektedir.

Anketin 7. Maddesinde belirtilen görsel sanatlar dersinden düşük not almam motivasyonumu düşürür önermesine öğrencilerin büyük oranda katıldıkları görülmektedir. Bu da öğrencilerin okul ortalamalarının sınav sonuçlarına etki etmesinden kaynaklanmaktadır. Kaygılar bu nedenledir. Anketin 8. Maddesinde sınıfların kalabalık oluşu ile resim yapma arasındaki ilişkide öğrencilerin anket maddesinin tüm seçeneklerine ortalama olarak katılıyorum seviyesinde cevap vermişlerdir. Bayat & Kalyoncu (2018) yaptıkları çalışmada sınıfların kalabalık olmasının öğrenci başarısını etkilediğini bulmuşlardır. Çalışmalar paralellik göstermektedir.

Anketin 9 ve 10. Maddelerine verilen cevaplara bakıldığında her iki soruya verilen cevapların oldukça tutarlı ve birbirini destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Öğretmenlerinin derslerini işleme kararlılıkları ile öğrencilerin görsel sanatlar dersinde sınava yönelik çalışmalara yer verilmemesi konusundaki katı tutumlarının olmasının öğrenciler tarafından belirtilmesi tutarlılık açısından oldukça önemlidir. Her iki soruya verilen cevapları öğrenciler planlı bir şekilde işaretlemişlerdir denebilir. Yılmaz (2019) yaptığı çalışmada öğretmenlerin çocuklar için rol model olması gerektiği, öğrencilerin bazı davranışları kazanmalarında ve hayata geçirilmesinde ders esnasında onlara fırsat vererek sağlayabileceğini belirtmektedir. Bu durum öğrencilerin öğretmenin tutarlılığı öğrencilere benimsetmesi açısından çalışma ile ilişkilendirilebilir. 11. Maddeye verilen cevaplar öğretmenlerin kararlı tutumlarının öğrencilerin dersi sevmelerine katkı olarak görülebilir. Dolayısıyla bu üç soru maddesi arasında bir ilişki vardır ve öğrenciler bu ilişkiyi doğru bir şekilde algılayıp yorumlamışlardır. Öğretmenlerin davranışlarındaki tutarlılık öğrencilerin dersleri sevmesi ve benimsemesine olumlu katkı sunmaktadır.

Anketin 12. Maddesinde ailelerin daha çok sayısal ve sözel derslerle ilgilenmeleri konusuna verdikleri cevaplara bakıldığında öğrencilerin çok yüksek oranda buna katıldıkları görülmektedir. Bülbül (2003) "Sınıf Öğretmenlerinin Resim-iş Dersine Yaklaşımlarının İncelenmesine Dayalı Bir Çalışma" konulu çalışmasında benzer sonuçlar bulmuştur. Yine Yeşilyurt (2009) İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Öğretmenleri arasında yapmış olduğu çalışmada benzer sonuçlar bulmuş ve bunu İlköğretim öğrencilerinin Anadolu ve Fen Liselerine girebilme çabalarından kaynaklandığını ve ailelerin öğrencileri çoğunlukla sayısal alanlara yönelttiklerini belirtmektedir. Bu çalışma belirtilen çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Bu durum da 8. Sınıf öğrencilerinin liselere giriş

sınavından kaynaklanmaktadır. Sınav öğrencilerin öğrenim hayatının sanatsal ve sosyal yönüne önemli ölçüde olumsuz etkilediği görülmektedir.

Anketin 13 ve 14. Maddelerine bakıldığında ailelerin sanata ilgilerinin basılı medyadan ziyade görsel medya aracılığıyla daha fazla ilgi duydukları görülmektedir. Ancak bu ilgi oldukça düşük düzeydedir. Özsoy (2003) yaptığı çalışmada halkın sanata yönelik ön yargıları olduğunu belirtmektedir. Çalışmada elde edilen sonuç da bu önyargılar ile ilgilidir. Bu ön yargılar gündelik hayata da yansımaktadır. Aslan ve Gökdemir (2018) yaptıkları çalışmada ailelerin görsel sanatlara ilgi göstermesinin öğrencilerin görsel sanatlar dersine yönelik tutumları üzerinde olumlu yansıdığı belirtmektedir. İlginin olmaması ve liselere giriş sınavının etkisi ailelerin öğrencilerin görsel sanatlar dersine bakış açısını olumsuz olarak etkilediği görülmektedir.

Cinsiyet değişkeni açısından kız ve erkek öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Kız ve erkekler anket sorularını aynı şekilde algılamakta, verdikleri cevaplardaki endişe ve korkuları aynı olmaktadır. İlgi alanları liselere giriş sınavı olduğu için cevapları da aynı olmuştur. Yazıcı (2019) yaptığı çalışmada Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumlarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yine Bayat ve Kalyoncu (2018) bu çalışma ile aynı olmasa da cinsiyetlerine göre görsel sanatlar öğretmeninin sınıf yönetimine karşı olan algılarını incelemiş ve kız ile erkek öğrencilerin verdikleri puanlar arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Bayat ve Kalyoncu'nun (2018) çalışması ile bu çalışma arasında bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu durum Yazıcı (2019) ve Bayat ve Kalyoncu'nun (2018) tüm sınıf gruplarını çalışmaya dahil etmesinden kaynaklanıyor olabilir. 8. Sınıf öğrencilerinin endişeleri farklılık yaratmıştır.

Başarı durumu değişkeni açısından incelendiğinde başarı durumu 85-100 çok iyi düzeyde olan öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevap ile başarı durumu 45-54 geçer, 55-69 orta ve 70-84 iyi düzeydeki öğrenciler arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Yazıcı (2019) yaptığı çalışmada Öğrencilerin derslerindeki başarı durumuna göre, hem Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutum puanları derslerindeki başarı durumları açısından anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtmektedir. Bu durumda Yazıcı'nın tüm sınıf düzeylerinde çalışmasını yapmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu nedenle çalışma ile bir aykırılık göstermektedir. Bunun da Çok iyi 8. Sınıf öğrencilerinin sınav kaygısını diğer öğrencilerden daha fazla içselleştirmelerinden kaynaklandığı ve bu nedenle sorulara verdikleri cevaplar da farklılaşmaktadır. Görsel sanatlar dersine daha az önem verdikleri görülmektedir.

5.2. Öneriler

Araştırmacılara yönelik öneriler

- ✓ Görsel sanatlar dersinin içeriği ve öğrencilerin eğitsel, sosyal ve psikolojik gelişimleri üzerinde nitel ve nicel araştırmalar yapılabilir.
- ✓ Alanda yapılmış nitel ve nicel çalışmaların karşılaştırmasını yapacak karma araştırmalar yapılabilir.
- ✓ Görsel sanatlar ders içeriği ile öğrencilerin beklentileri arasındaki ilişkileri içerecek bilimsel çalışmalar yapılabilir.

Uygulamaya yönelik öneriler

- ✓ Sınav temelli bir eğitim anlayışından vazgeçilip öğrencilerin sanat, spor ve günlük hayata dair daha çok etkileşimde olması sağlanmalıdır.
- ✓ Başarılı öğrencilerin sınav yüzünden sanattan uzak kalmaları ileriki sosyal yaşamlarına olumsuz etki yapabilir. Bu nedenle sanat derslerinin sınav başarısına etki etmesi için bu derslere özel bir puanlama sistemi getirilmelidir. Ya da bu ders puanlarının sınava doğrudan etki edecek bir ölçme değerlendirme sistemi oluşturulmalıdır.
- ✓ Sanat etkinliklerinin öğrenci başarısına etkileri konusunda öğrenci ve veliler özel olarak bilgilendirilmelidir ve bu etkiler çeşitli bilimsel çalışmalar ile ortaya konmalıdır. Bu konuda bilim insanları deneysel çalışmalar yapmalıdır.
- ✓ Görsel sanatlar öğretmenlerinin ısrarlı bir şekilde derslerini işlemeleri, dersleri esnasında başka derslerin işlenmesine yönelik okul yönetimi ve veli baskısına karşı daha dirençli olmaları gerekir. Bu konuda okul yöneticilerinin görsel sanatlar öğretmenlerine destek olması veli ve öğrenci baskısını ortadan kaldıracaktır.

KAYNAKÇA

1. Aslan, S. & Gökdemir, M.A. (2018). A study on students' attitude towards visual arts classes according to different variables. SDU International Journal of Educational Studies, 5(2), 53- 63.
2. Art, N. G. (2009). *Art Education*. National Gallery of Art. Journal of School Leadership. 7(6), 592-608

3. Bayat, F. B., & Kalyoncu, R. (2018). Öğrencilerin görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin sınıf yönetimlerine dönük tutumları. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(220), 133-156.
4. Bayram, A. (1993). *Ortaokul çağı (12-15 yaş) çocuğunun resim-iş dersine bakış açısını belirleyen etkenler*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
5. Bülbül, H. (2003). *Sınıf Öğretmenlerinin Resim-İş Dersine Yaklaşımlarının İncelenmesine Dayalı Bir Çalışma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
6. Büyüköztürk, Ş. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
7. Card, N. R. (2008). *Visual Arts Student Background Questionnaire*.
8. Dilmaç, S. (2014). Attitudes Of Authentic Assessment Approach Of Visual Arts. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38.
9. Dorn, C. M. (2004). *Assessing Expressive Learning: A Practical*. Lawrence Erlbaum Associates.
10. Egin, D. G. (2019). *Bilim ve sanat merkezi öğrencilerinin ortaokul 5-8. sınıf görsel sanatlar dersine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi* (Master's thesis), Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
11. Francis, T. (2011). *Rethinking Contemporary Art and Multicultural Education*. New Museum.
12. Howell, R. J. (2011). Exploring the impact of grading rubrics on academic performance. *Journal on Excellence in College Teaching*, 31-38.
13. Hurwitz, A. &. (2011). *Children and their Art: Art Education for Elementary and Middle Schools*. 9th. Fort Worth: Harcourt Brace College Publishers.
14. Jonsson, A. &. (2007). The use of scoring rubrics: Reliability, validity and educational consequences. *Educational Research Review*.
15. Melo, C. T. (2016). *Developing Assessment Methods to Benefit Middle School Art Students*.
16. Orhun, F. B. (2005). Resim-iş dersine ilişkin tutumların ölçülmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(18), 19-29. *Kafkas Üniversitesi, e – Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), Aralık 2016
17. Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). *Görsel sanatlar dersi öğretim programı (1-8. sınıflar)*. Ankara: TC Milli Eğitim Bakanlığı.
18. Özcan, M. (2018). *GÖRSEL SANATLAR (1- 8 SINIFLAR) DERSİ*. Erbakan Uni.
19. Özsoy, V. (2003) *Görsel Sanatlar Eğitimi, Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri*. (1.Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim.
20. Öztürk, A. (2008), *Üstün Yetenekli Çocuklarda Çizgisel Gelişim (9–12 Yaş Grubu Çocuklar Üzerine Bir Araştırma)*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
21. Yanık, C. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar okuryazarlık algıları ile internet kullanımına yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(39), 371-382.
22. Yazıcı, N. (2019). *11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine İlişkin Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon
23. Yeşilyurt, L.E. (2009) *İlköğretim Okullarındaki İkinci Kademe Görsel Sanatlar Dersi Programının İşlenişinde Karşılaşılan Temel Sorunlar*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale
24. Yılma, A. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumları İle Üstbilişsel Farkındalıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
25. Yiğitel, F. (2009). *Ergenlik Dönemindeki Çocukların (12-13 Yaş) Duygu ve Düşüncelerini İfade Etmede Görsel Sanatlar Dersinin Önemi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara